

TAJNIČKI IZVJEŠTAJ ZA 2005. GODINU

PROJEKTI

Svi projekti koji su u tijeku ili su završeni od iznimne su važnosti za uspostavu ekološke mreže «CRO-NEN» u sklopu programa EU «Natura 2000».

MEĐUNARODNA SURADNJA:

KEC – Karst ecosystem project. HBSD je zaduženo za biospeleološka istraživanja područja obuhvaćenih projektom. Sva predviđena istraživanja uspješno su obavljena, a nastaviti će se prema zadanom programu i u 2006. godini.

PIN-MATRA – projekt nizozemske vlade koji je kompatibilan s projektom KEC, a odnosi se na očuvanje krških ekoloških sustava. U 2005. su završena sva predviđena istraživanja, te je u tijeku izrada završnog izvještaja i priprema edukacijskih programa.

"Conservation of *Eunapius subterraneus*, the only freshwater sponge in the world" sufinanciran je u obliku nagrade Rufford Small Grant fundacije Whitley Laing pod pokroviteljstvom britanske princeze Anne voditeljici projekta Jani Bedek. Sva predviđena istraživanja uspješno su obavljena te je predan završni elaborat.

"Biospeleološka istraživanja špilje Vjetrenice i Popovog polja, BiH".

Nakon uspješne suradnje u 2004. godini pri čemu su otkrivene nove svojte za ovo biospeleološki svjetsko izuzetno važno područje nastavljena je suradnja i u 2005. godini.

OSTALI PROJEKTI:

Projekt **"Izradom biospeleološkog katastra, edukacijom i popularizacijom do zaštite živog svijeta podzemlja Hrvatske II"** (voditelj Branko Jalžić) je uspješno završen i predan u svibnju Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja.

Projekt **"Inventarizacija faune špilja i izvora, faune šišmiša, te izrada biospeleološkog katastra PP Biokovo"** (voditelj Roman Ozimec) uspješno traje već pet godina, a nastaviti će se i u 2006. godini.

Projekt **"Ekološka analiza i inventarizacija faune špilje Veternice u Parku prirode Medvednica"** (voditelj Roman Ozimec) je završen te je predan završni elaborat.

Projekt **"Istraživanje ekologije šišmiša u spilji Veternici i prijedlog njihovog trajnog monitoringa"** (voditelj D. Hamidović) se provodi već petu godinu zaredom, te se nastavlja i u 2006. godini.

Projekt **"Ekološka analiza i inventarizacija faune prirodnih speleoloških objekata u Parku prirode Medvednica"** (voditelj R. Ozimec) je završen te je predan završni elaborat.

Projekt "**Ekološka analiza i inventarizacija faune umjetnih speleoloških objekata u Parku prirode Medvednica**" (voditelj R. Ozimec) je završen te je predan završni elaborat.

"**Ekološko-turistička valorizacija zaštićenih speleoloških objekata na području grada Dubrovnika**" (voditelj Jana Bedek) je projekt kojeg HBSD provodi u suradnji s gradom Dubrovnikom već 3 godine, a nastaviti će se i kroz 2006. godinu.

"**Speleološka, speleoronilačka i biospeleološka istraživanja špilje Šipun u Cavtatu**" (voditelj Roman Ozimec). Projekt je započeo 2005. godine i nastaviti će se i tijekom 2006. godine.

"**Biospeleologija NP Krka**" (voditelj Branko Jalžić). Projekt je započeo te je uspješno završen tijekom 2005. godine.

"**Prirodoslovna istraživanja Jame Vrtare male**" je projekt započeo u 2005. godini u suradnji s gradom Crikvenicom.

"**Speleološka i biospeleološka istraživanja Parka prirode Papuk**" je dvogodišnji projekt započeo u 2005. godini.

OSTALA ISTRAŽIVANJA

Osim rada na projektima, članovi HBSD-a su sudjelovali u različitim istraživanjima kako onima u organizaciji samog društva, tako i u suradnji s drugim udrugama i znanstvenicima. Jedan član društva je sudjelovao s kolegama biospeleolozima iz Slovačke u istraživanju podzemne faune područja oko Grebca u Hercegovini (BIH). Članovi društva su sudjelovali na mnogim ljetnim speleološkim ekspedicijama: Rakovica 2005 (organizator DDISKF, Zagreb), Šverda 2005 (organizator SU Estavela, Kastav), Južni Velebit 2005 (organizator SK Samobor, Samobor) i Crikvena 2005 (organizator SO HPDS Velebit).

Od dodatnih istraživanja koja je organiziralo samo društvo treba istaknuti sedmodnevno istraživanje podzemne faune otoka Visa i Biševa, te niz speleoronilačkih i biospeleoloških istraživanja anihalinih jama duž cijele Jadranske obale čime je ostvarena izvrsna suradnja s akademikom Franom Kršinićem s Instituta za oceanografiju i ribarstvo u Dubrovniku. U pripremi je opsežan znanstveni projekt vezan uz ovaj iznimno zanimljiv i slabo poznat biotop.

SUDJELOVANJA NA SIMPOZIJIMA

Od 21-25. 08.2005. u Beču je održan 40th European Marine Biology Symposium – Vienna, na kojem je osobno sudjelovao V. Jalžić. Predstavili smo se predavanjem **Ecology of an anchialine cave in the Adriatic Sea with special reference to thermal regime** (B. Jalžić) i posterom **New natural research of Medvjeda špilja (The Bear Cave) on the island of Lošinj (Croatia)** (B. Jalžić, K. Miculinić, V. Jalžić).

Na Simpoziju Rijeka Krka i Nacionalni park Krka od 05.-08. listopada 2005. sudjelovala je brojna ekipa HBSDa sa slijedećim predavanjima: **Špiljska fauna «NP Krka»** (B. Jalžić, R. Ozimec, J. Bedek, D. Hamidović, R. Slapnik, M. Franičević, M. Lukić, H. Bilandžija, M. Pavlek), **Fauna lažištipavaca (Pseudoscorpiones) šireg područja NP «Krka»** (R. Ozimec), **Fauna jednakonožnih rakova (Isopoda) šireg područja NP «Krka»** (J. Bedek) i **Speleološka istraživanja područja izvorišta Miljacka** (B. Jalžić), te filmom **Špiljska fauna NP «Krka»** (M. Lukić).

Na 14. međunarodnom speleološkom kongresu u Grčkoj (14th International Speleological Congress, Athens-Kalamos) 21.-28. 08 2005. član društva (R. Ozimec) sudjelovao je kao koautor s radom **Recent research into Vjetrenica and the current view of the cave regarding its candidature for the World Heritage List.**

Na Znanstveno-stručnom skupu istraživača krša Žumberačke gore koji je u organizaciji SK Samobor održan u Bregani 15. 10 2005., osim što je u radu Organizacijskog odbora sudjelovalo nekoliko članova društva, održali smo slijedeća tri predavanja: **Špiljska fauna kopnenih jednakonožnih rakova (Isopoda terrestria) PP Žumberak-Samoborsko gorje** (J. Bedek), **Biospeleološka analiza PP Žumberak-Samoborsko gorje** (R. Ozimec, T. Rubinić, J. Bedek) i **Rod Machaerites Miller, 1855 (Staphylinidae, Pselaphinae) u Hrvatskoj** (R. Ozimec).

U organizaciji PP Medvednica 04.11.2005. u Planinarskom domu Glavica održali smo tri predavanja: R. Ozimec, J. Bedek: **Ekološka analiza i inventarizacija faune prirodnih i umjetnih speleoloških objekata PP Medvednica** (J. Bedek), **Fauna špilje Veternice** (R. Ozimec) i D. Hamidović, P. Žvorc: **Šišmiši špilje Veternice** (P. Žvorc).

U sklopu Međunarodnoga znanstvenog skupa Prometna povezanost Hrvatske s Europskim zemljama u funkciji društveno-ekonomskog i kulturnog razvoja SZ Hrvatske održanog u Varaždinu 10.-11. 11 2005. član društva R. Ozimec predstavio se s radom i predavanjem **Prirodni i umjetni speleološki objekti sjeverozapadne Hrvatske, njihov ekološki značaj i turistički potencijal.**

Na 6. skupu speleologa Hrvatske u Kamanju održanom 25.-27. 11 2005. sudjelovalo je više članova HBSDa, a održana su dva predavanja: **Biospeleologija špilje Veternice u PP Medvednica** (R. Ozimec, J. Bedek), **Novija biospeleološka istraživanja špilja i jama dubrovačkog zaleđa** (J. Bedek, D. Basara), te prikazan film **Špiljska fauna NP Krka** (M. Lukić).

Na Okruglom stolu "Veternica, prošlost, sadašnjost, budućnost" kojeg je organizirao Centar za kulturu i obrazovanje Susedgrad, 14.12.2005. J. Bedek održala je predavanje **Špiljska fauna Veternice u PP Medvednica** (R. Ozimec, J. Bedek).

Na Danima Biokova u Knjižnici Medveščak R. Ozimec je 16.06 2005. održao predavanje **Špilje Biokova i njihova fauna**, a na godišnjoj skupštini Hrvatskog entomološkog društva 28. 06 2005. isti je predavač održao predavanje **Fauna i ekologija lažištipavaca (Pseudoscorpiones) Hrvatske.**

Na međunarodnom znanstvenom skupu 10th European Bat Research Symposium, održanom u Irskoj, sudjelovalo je pet članova društva s posterima: **Microclimate preferences of bat species hibernating in Veternica cave** (Ana Jagarinec, Daniela Hamidović, Petra Žvorc, Jasna Medvedović, Marina Kipson, Ivan Budimski) i **Conservation of *Miniopterus schreibersii* and *Rhinolophus euryale* nursery in the Veternica cave** (Petra Žvorc, Daniela Hamidović, Žarko Jaković, Matej Faller, Maja Đaković, and Petar Žutinić).

PUBLIKACIJE

HBSD je postalo izdavač i dobilo ISBN i UDK brojeve, a prva objavljena publikacija društva je katalog izložbe «Stopama Gromačkog pračovjeka – Život u podzemlju dubrovačkoga krša» (Galerija Rupe, Dubrovnik).

HBSD je ove godine pomogao pri izlaženju i bio suizdavač stručnog speleološkog časopisa **Subterranea Croatica** za brojeve 4 iz srpnja 2005 i 5 iz prosinca 2005. godine. Glavni urednik Hrvoje Cvitanović, te članovi Uređivačkog odbora T. Kovačević i R. Ozimec također su članovi HBSDa. U ovim brojevima objavljeno je više članaka speleološko-biospeleološke tematike od kojih ističemo Močiljska špilja (R. Ozimec & H. Cvitanović), Rasprostranjenost troglobiontnih piževa iz roda *Zospeum* Bourguignat 1856 (Gastropoda, Carychidae) na području krša Hrvatske (R. Slapnik), Hrvatsko biospeleološko društvo u 2004. godini (D. Hamidović), Speleološka i biospeleološka istraživanja špilje Šipun kod Cavtata (R. Ozimec), Preliminarna biospeleološka analiza područja Šverde, Zapadni Gorski kotar, Primorsko-goranska županija, Hrvatska (R. Ozimec), te biospeleološki izvještaj o istraživanju jame Velebite kojeg je napisala J. Bedek, a objavljen je u okviru članka Speleološka ekspedicija Velebita 2006 (D. Bakšić).

Suradivali smo kod izdavanja 10. broja **Godišnjaka grada Korčule** u kojem smo objavili rad Speleološka i biospeleološka istraživanja otoka Korčule i Badije u 2004. godini (R. Ozimec, M. Pavlek).

Predsjednik društva, R. Ozimec i u 2005. godini je kao član užeg uredništva časopisa **Meridijani** promovirao biospeleološku tematiku u navedenom časopisu, ističemo priloge: Istraživanje biološkog fenomena – Špilja Šipun kod Cavtata i Nove vrste špiljskih kornjaša iz Hrvatske – Opisan Velebitski šetač i novi strašni Hrvatski podzemljar.

Brojne članke s biospeleološkom tematikom objavljivali smo i u drugim časopisima kao što su: **More** i njegova posebna edicija **Biseri Jadrana**, međunarodnom željezničkom časopisu **EuroCity**, **Eko revija**, **Makarska rivijera**, **Speleolog** i drugi.

Krajem 2005. godine publicirano je nekoliko važnih biospeleoloških znanstvenih radova u kojima su aktivno sudjelovali članovi HBSDa. Dr. F. Kršinić opisao je dva nova roda podzemnih kalanoidnih kopepodnih rakova iz anhidralnih objekata naših otoka. Dr. D. Ubick i R. Ozimec ponovo su opisali i ustanovili neotip monotipskog roda i vrste lažipauka *Lola insularis* s otoka Hvara.

POPULARIZACIJA BIOSPELEOLOGIJE

Osim sudjelovanja na mnogim simpozijima i skupovima, objavljivanja mnoštva publikacija i snimanja filma članovi HBSDa proveli su brojne druge promotivne i edukativne aktivnosti od kojih ističemo slijedeće:

Na samom početku godine aktivno smo u suradnji s Gradom Dubrovnikom, odnosno Upravnim odjelom za zaštitu okoliša i prostorno uređenje radili na organizaciji izložbe **Stopama gromačkog pračovjeka – Život u podzemlju dubrovačkoga krša** (koncept Jana Bedek, Marijana Franičević, Branko Jalžić i Roman Ozimec). Izložba je otvorena 11. veljače 2005. u Muzeju Rupe u Dubrovniku uz prisustvo brojnih uzvanika i gradonačelnice. Ova izložba preseljena je 24.11 2005. u prostor Gradskog muzeja Karlovac.

Sukladno politici društva da se za svako značajno otkriće na području biospeleologije obavijesti javnost održano je više **konferencija za tisak**:

01. 03 2005. je održana konferencija za tisak, na kojoj je predstavljen znanstveni rad Three new species and one new genus of ultraspecialized cave dwelling Leptodirinae from Croatia (Coleoptera, Cholevidae), objavljen u časopisu Natura Croatica u kojem je opisan novi rod špiljskih kornjaša i tri nove vrste iz Hrvatske.

Početkom 2006. godine je održana konferencija za tisak povodom opisa dva nova roda i dvije nove vrste podzemnih planktonskih rakova iz reda Calanoida koji nastanjuju anhialine jame naših otoka. Radove je objavio akademik F. Kršinić s Instituta za oceanologiju iz Dubrovnika.

HBSD radi na osnivanju jedinstvene **Biospeleološke zbirke**. Potpisan je ugovor s Hrvatskim prirodoslovnim muzejem (HPM): "Ugovor o predaji zbirke Društva na trajno čuvanje Muzeju". Izrada pravilnika o vođenju zbirke i određivanje prostora za zbirku je u tijeku.

U špilji Veternici je početkom godine snimljen prilog za pauzu između skijanja za Svjetski skup na Sljemeni. Emisija je bila prikazana na HTVu 20. siječnja 2005. Gledanost je bila iznimna, a prikazani su šišmiši i brojni podzemni beskralješnjaci.

Osim tada, tijekom 2005. godine smo gostovali na HTVu u emisijama Trenutak spoznaje i Znanstvena petica, kao i na radio emisijama od čega izdvajamo gostovanje J. Bedek na Ogulinskom radiju s tematikom Ogulinske špiljske spužvice i njene zaštite.

U Zagrebu, 25.ožujka 2006.
Za Hrvatsko Biospeleološko Društvo
Helena Bilandžija, dipl.ing.